

Učitelia dostali viac slobody, chýbajú im však učebnice

Autor správy: Michal Rehúš, INEKO, apríl 2009

Učitelia síce dostali viac slobody, nemajú však k dispozícii učebnice a pomôcky, ktoré by mohli podporiť jej uplatňovanie. Vyplýva to z výsledkov dotazníkového výskumu, ktorý v marci tohto roka uskutočnil inštitút INEKO a do ktorého sa zapojilo 1597 učiteľiek a učiteľov základných škôl, osemročných gymnázií, gymnázií a stredných odborných škôl.

Výsledky dotazníkového výskumu ukázali, že školská reforma pomohla liberalizovať niektoré aspekty fungovania škôl, ako napr. podporila prepájanie učiva medzi rôznymi predmetmi, priniesla školám väčšie možnosti profilovať sa podľa svojich možností a poskytla viac voľnosti učiteľkám a učiteľom pri výbere vyučovacích metód. Zároveň však zanedbala viaceré dôležité momenty, ako napr. nezaťažovanie učiteľiek a učiteľov administratívnou prácou, zabezpečenie učebníc a zlepšenie spolupráce s rodičmi. Školy teda síce dostali viac slobody, nemajú však k dispozícii učebnice a pomôcky, ktoré by mohli podporiť jej uplatňovanie. Ministerstvo sa totiž rozhodlo, že pre každý predmet preplatí školám len jeden typ učebnice.

Z výsledkov zároveň vyplynulo, že v porovnaní s Českou republikou si na Slovensku menej učiteľiek a učiteľov myslí, že obsahová reforma je pre ich školu zmenou k lepšiemu.

Respondentky a respondenti pozitívne hodnotili najmä skutočnosť, že reforma podporila prepájanie učiva medzi rôznymi predmetmi, priniesla školám väčšie možnosti profilovať sa podľa svojich možností a poskytla učiteľkám a učiteľom viac voľnosti pri výbere vyučovacích metód. Súhlas s týmito oblasťami vyjadrili až dve tretiny zúčastnených učiteľiek a učiteľov.

Vysokú mieru súhlasu vyjadrili aj s výrokmi, že reforma vytvorila podmienky na lepšie rozvíjanie tvorivosti žiakov, umožnila zaujímavejšie vyučovacie hodiny pre žiakov, poskytla viac voľnosti pri výbere učiva, vytvorila podmienky na lepšie rozvíjanie komunikačných schopností žiakov a priniesla väčšie možnosti na sebarealizáciu učiteľiek a učiteľov.

Naopak, až 90 % respondentiek a respondentov vyjadrilo nesúhlas s tvrdením, že reforma im uľahčila administratívnu prácu. Približne rovnaký počet učiteľiek a učiteľov vyjadril nespokojnosť s poskytnutím dostatočného didaktického zázemia (učebnice, učebné texty, metodiky) pre vyučovanie. Učiteľky a učitelia teda potvrdili skutočnosť, že najväčšími slabunami reformy je neadekvátne administratívne zaťaženie, ktoré súvisí aj s rýchlou tvorbou školských vzdelávacích programov a tiež nedostatočne zvládnuté zásobenie učebnicami a didaktickými materiálmi, ktoré by mohli pomôcť pri zavádzaní reformných zmien priamo do vyučovania. Dve tretiny respondentiek a respondentov zároveň nesúhlasili s tým, že reforma vytvorila podmienky na lepšiu spoluprácu s rodičmi.

Viac ako polovica zúčastnených nesúhlasila s tým, že štátny vzdelávací program skvalitnil obsah ich predmetu a že je zrozumiteľný. Relatívne tesne prevažovali aj učiteľky a učelia, ktorí vyjadrili nesúhlas s tým, že reforma priniesla redukciu zbytočných informácií, vytvorila lepšie podmienky na individuálny prístup k žiakom a priniesla tvorivejšiu atmosféru v učiteľských kolektívoch.

Zaujímavý bol aj názor učiteliek a učiteľov na to, či reforma priniesla učivo, ktoré lepšie vyhovuje požiadavkám reálneho života a či priniesla pre žiakov menej biftovania. V týchto otázkach sú respondentky a respondenti rozdelení na dva relatívne silné tábory. V oboch prípadoch síce prevažovali pozitívne názory (v prípade vyhovovania učiva požiadavkám reálneho života súhlasila viac ako polovica učiteliek a učiteľov a v prípade redukcie biftovania súhlasila menej ako polovica), avšak počet nesúhlasiacich sa pohyboval nad 40 %. Splnenie týchto dôležitých kritérií teda nie je posudzované jednoznačne.

S kľúčovým tvrdením, že zavedenie a realizácia výučby podľa školského vzdelávacieho programu je pre školu zmena k lepšiemu, vyjadrilo súhlas 44,3 % respondentiek a respondentov, nesúhlasilo 33,7 % a až 22 % nevedelo odpovedať. Až tretina našich učiteliek a učiteľov teda nepovažuje obsahovú reformu za posun vpred. Na rovnakú položku odpovedali aj učiteľky a učelia v Českej republike v rámci Monitoringu implementácie kurikulárnej reformy (MIKR 2008), ktorý v októbri 2008 uskutočnil Ústav pre informácie vo vzdelávaní (ÚIV) na vzorke 1946 učiteliek a učiteľov základných škôl. V Česku prebieha reforma oficiálne už druhý školský rok a s tvrdením, že školský vzdelávací program znamená zmenu k lepšiemu, súhlasilo až 60,4 % respondentiek a respondentov, nesúhlasilo 25,5 % a nedokázalo posúdiť 14 %. České učiteľky a učelia teda vyjadrili oveľa väčšiu spokojnosť s reformou ako v prípade Slovenska. To môže súvisieť s dôkladnejšou prípravou reformy (pilotné školy, dlhšie časové obdobie na prípravu školského vzdelávacieho programu, bohatý trh s učebnicami), ale aj so samým obsahom reformy (výraznejšia redukcia učiva, definovanie cieľov a obsahu vzdelávania pre stupne vzdelávania a nie pre ročníky ako v prípade Slovenska).

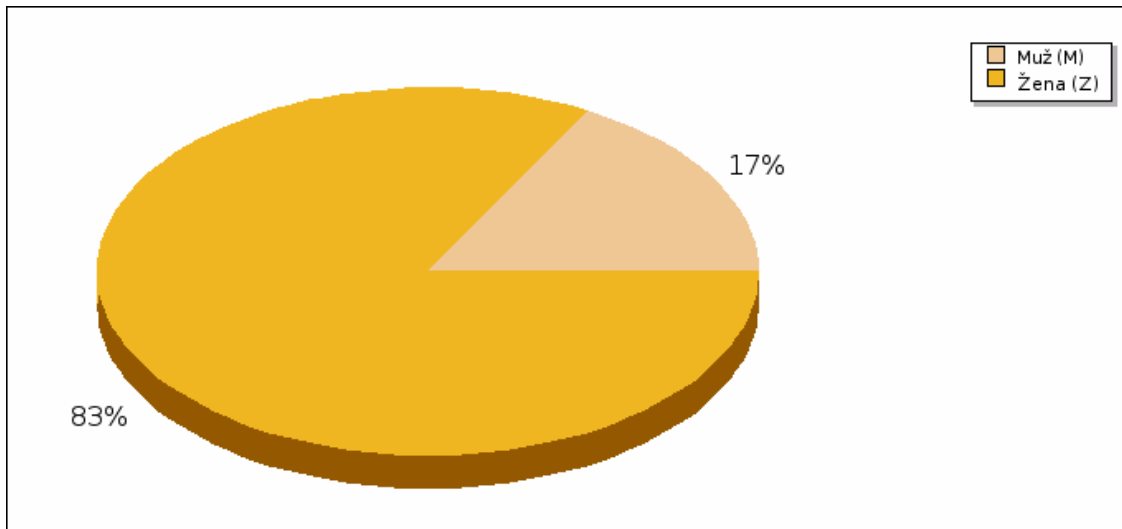
Súčasťou dotazníkového výskumu boli aj otvorené otázky, v rámci ktorých mali učiteľky a učelia uviesť pozitíva a negatíva, ktoré podľa nich reforma priniesla, formulovať problémy, ktoré reforma nevyriešila, uviesť príklad zmeny, ktorú urobili vo svojom predmete, a aké mala táto zmena výsledky a tiež napísať svoje návrhy a poznámky. Vyhodnotenie týchto položiek prinesie inštitút INEKO v budúcom období.

Názor učiteliek a učiteľov na reformu školstva				marec 2009
Výroky (poradie výrokov podľa miery súhlasu)	Súhlas v % (rozhodne súhlasím + skôr súhlasím)	Nesúhlas v % (rozhodne nesúhlasím + skôr nesúhlasím)	Neviem v %	Rozdiel (súhlas mínus nesúhlas)
Reforma podporila prepájanie učiva medzi rôznymi predmetmi.	69,2	25,6	5,2	+ 43,6
Reforma priniesla školám väčšie možnosti profilovať sa podľa svojich možností.	68,3	23	8,7	+ 45,3
Reforma mi poskytla viac voľnosti pri výbere vyučovacích metód.	67,1	29,2	3,7	+ 37,9
Reforma vytvorila podmienky na lepšie rozvíjanie tvorivosti žiakov.	63,3	30	6,7	+ 33,3
Reforma umožnila zaujímavejšie vyučovacie hodiny pre žiakov.	62,4	32,3	5,3	+ 30,1
Reforma mi poskytla viac voľnosti pri výbere učiva.	61,4	36,7	1,9	+ 24,7
Reforma vytvorila podmienky na lepšie rozvíjanie komunikačných schopností žiakov.	59,6	32,1	8,3	+ 27,5
Reforma priniesla väčšie možnosti na moju sebarealizáciu.	58,9	36,8	4,3	+ 22,1
Reforma vytvorila podmienky na to, aby žiaci lepšie rozvíjali svoje schopnosti spolupracovať.	58,4	32,9	8,7	+ 25,5
Reforma priniesla školám väčšie možnosti profilovať sa podľa potrieb regiónu.	56,1	26,9	17	+ 29,2
Reforma priniesla učivo, ktoré lepšie vyhovuje požiadavkám reálneho života.	52,5	40,5	7	+ 12
Štátny vzdelávací program v dostatočnej miere zohľadňuje rozvíjanie kľúčových kompetencií.	51,9	35,9	12,2	+ 16
Reforma priniesla školám väčšie možnosti profilovať sa podľa záujmov žiakov.	51,3	36,8	11,9	+ 14,5
Reforma mi poskytla viac času na preberanie jednotlivých tém.	49,3	47,5	3,2	+ 8,3
Reforma priniesla pre žiakov menej biftovania.	46,8	41	12,2	+ 5,8

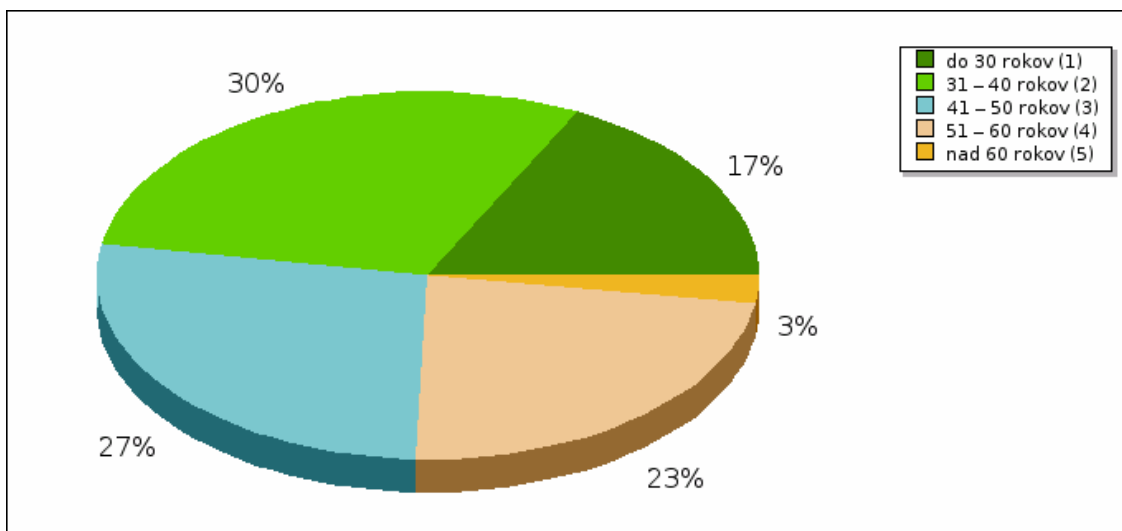
Reforma vytvorila podmienky na rozmanité spôsoby hodnotenia.	45,9	47,3	6,8	- 1,4
Reforma vytvorila podmienky na lepšie rozvíjanie kritického myslenia žiakov.	45,6	39,9	14,5	+ 5,7
Štátny vzdelávací program skvalitnil ciele môjho predmetu.	45,2	47,3	7,5	- 2,1
Zavedenie a realizácia výučby podľa Školského vzdelávacieho programu je pre našu školu zmena k lepšiemu.	44,3	33,7	22	+ 10,6
Reforma vytvorila lepšie podmienky na individuálny prístup k žiakom.	43,6	49,7	6,7	- 6,1
Reforma priniesla redukciu zbytočných informácií.	42,8	49,8	7,4	- 7
Reforma priniesla tvorivejšiu atmosféru v učiteľských kolektívoch.	42,3	47,2	10,5	- 4,9
Štátny vzdelávací program je zrozumiteľný.	40,2	56	3,8	- 15,8
Štátny vzdelávací program skvalitnil obsah môjho predmetu.	38,5	54,9	6,6	- 16,4
Reforma priniesla školám väčšie možnosti profilovať sa podľa potrieb zamestnávateľov.	36,6	33,3	30,1	+ 3,3
Reforma vytvorila podmienky na lepšiu spoluprácu s rodičmi.	19,4	64,7	15,9	- 45,3
Reforma mi poskytla dostatočné didaktické zázemie (učebnice, učebné texty, metodiky) pre vyučovanie.	11,4	86,6	2	- 75,2
Reforma mi uľahčila administratívnu prácu.	5	90	5	- 85

I. Identifikačné údaje respondentiek a respondentov

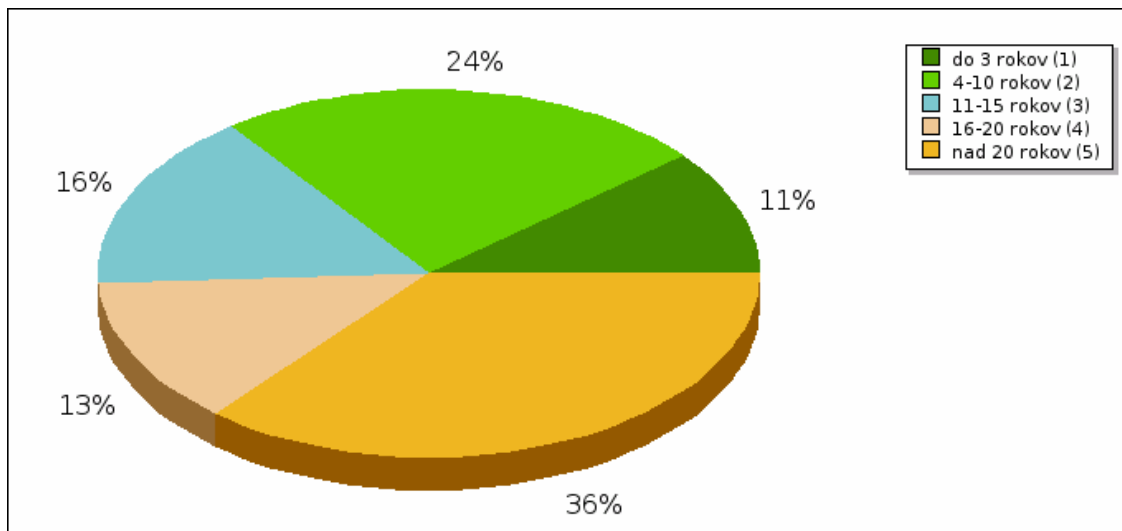
Pohlavie:

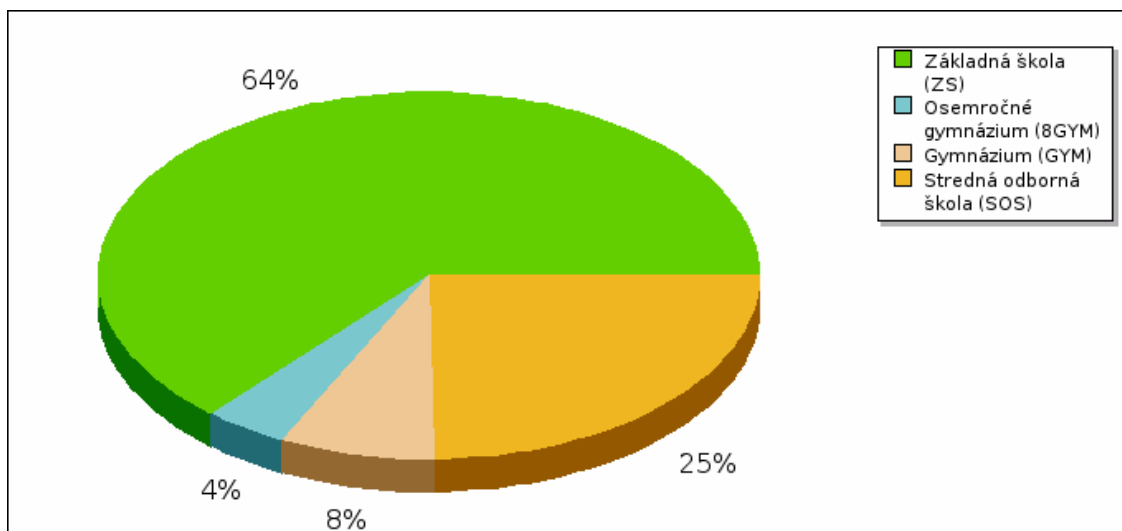
Vek:

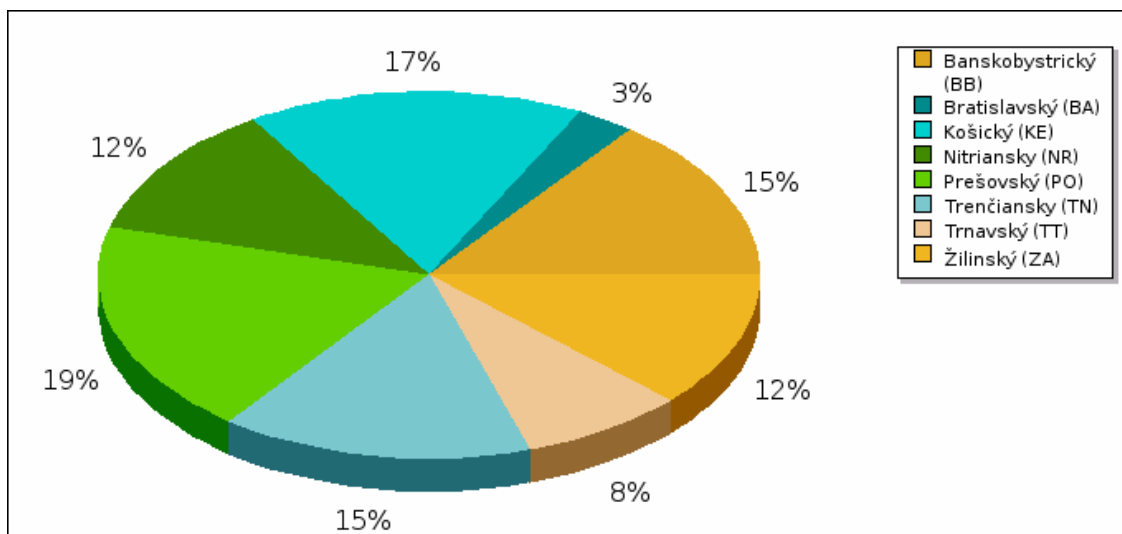
Počet rokov pedagogickej praxe:

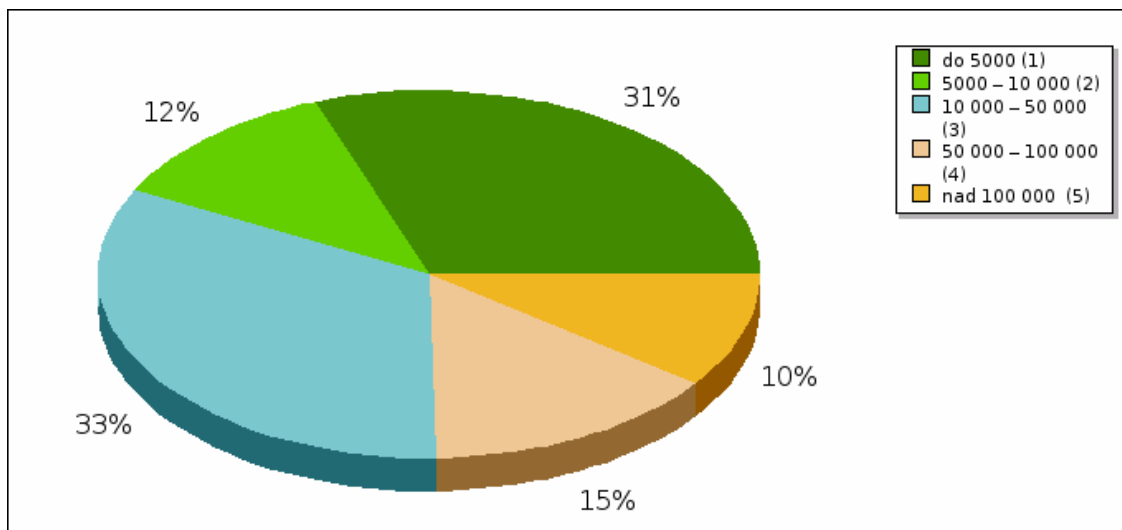
Typ školy:

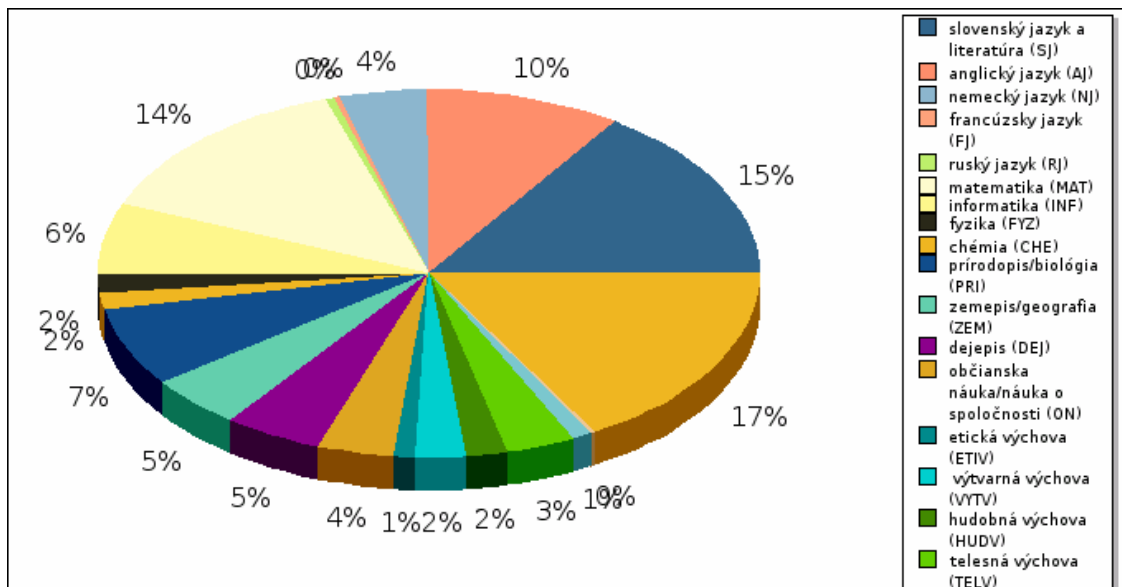
Sídlo školy podľa krajov:

Veľkosť sídla, v ktorom sa škola nachádza:

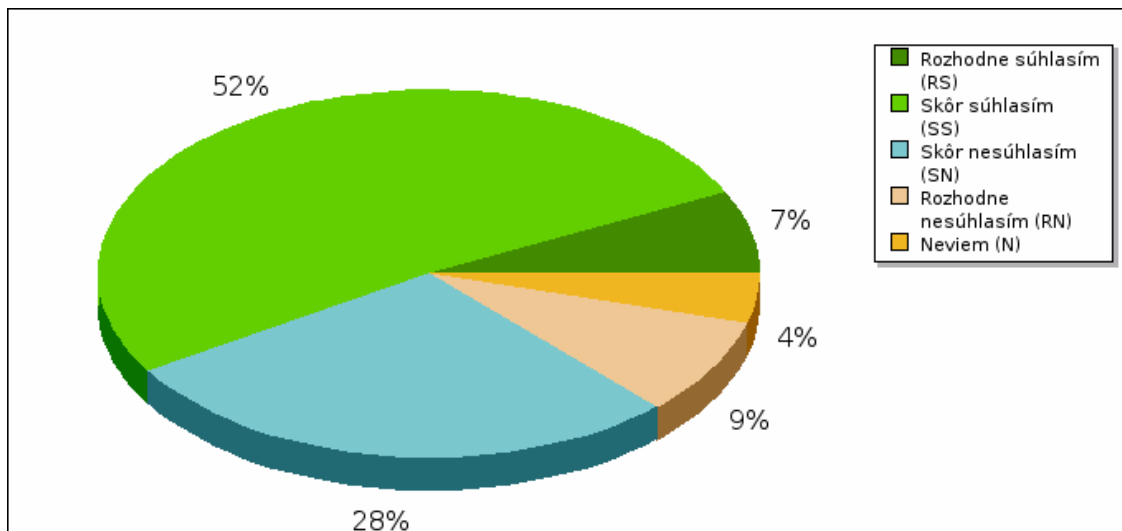

Predmet, ktorý vyučujem podľa nového vzdelávacieho programu (v prípade, že vyučujete viacero predmetov podľa nového vzdelávacieho programu, vyberte si len jeden, ktorý označíte, a z hľadiska ktorého budete vyplňať dotazník):

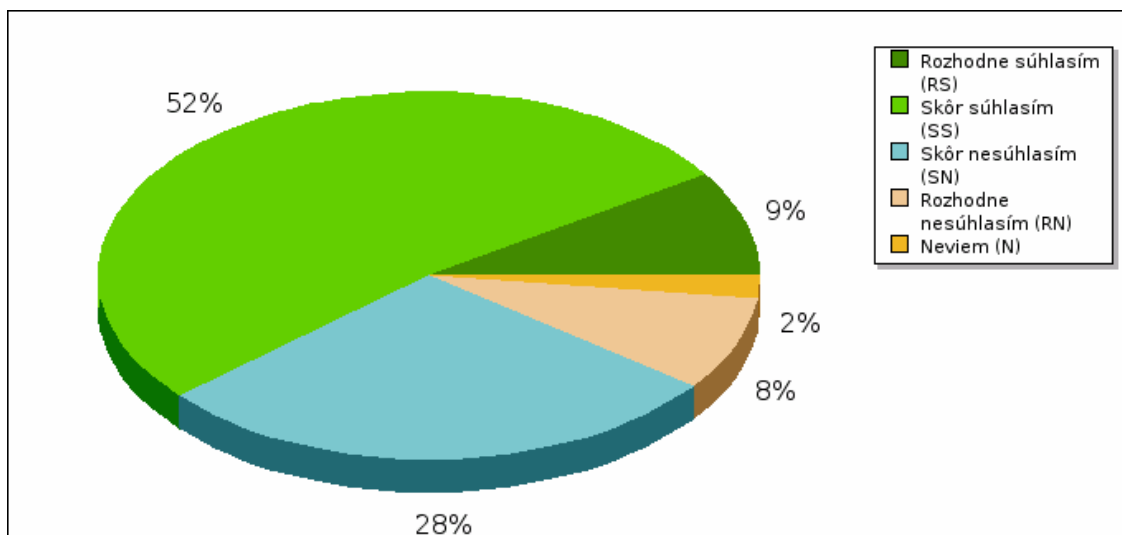

II. Súhlas s výrokmi

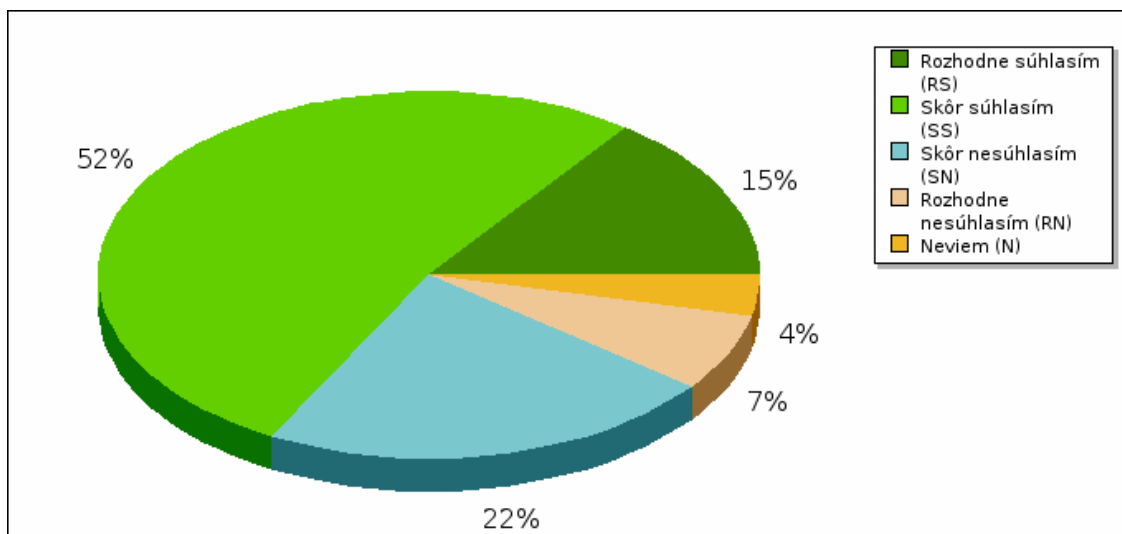
Reforma priniesla väčšie možnosti na moju sebarealizáciu.

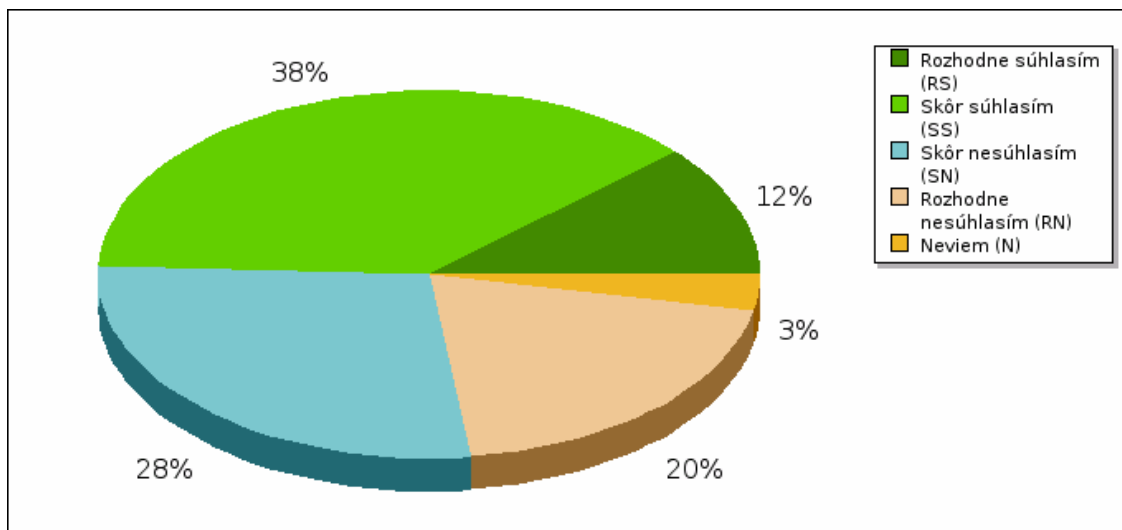
Reforma mi poskytla viac voľnosti pri výbere učiva.

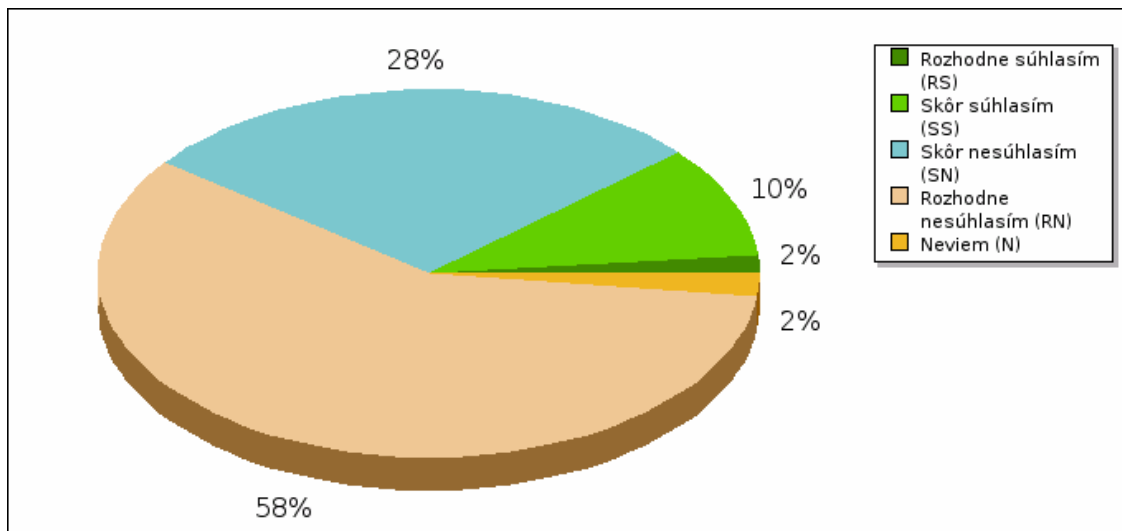
Reforma mi poskytla viac voľnosti pri výbere vyučovacích metód.

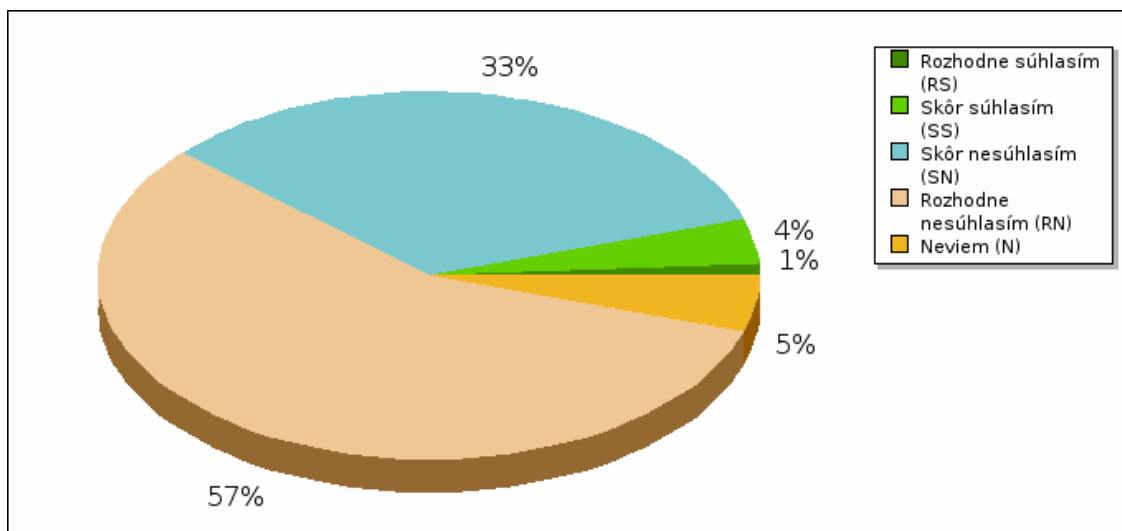
Reforma mi poskytla viac času na preberanie jednotlivých tém.

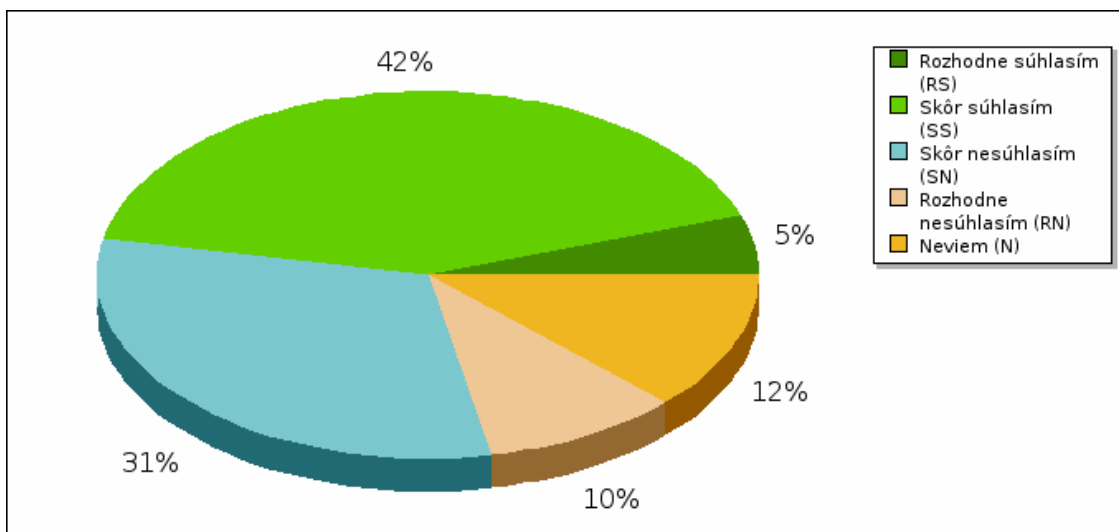
Reforma mi poskytla dostatočné didaktické zázemie (učebnice, učebné texty, metodiky) pre vyučovanie.

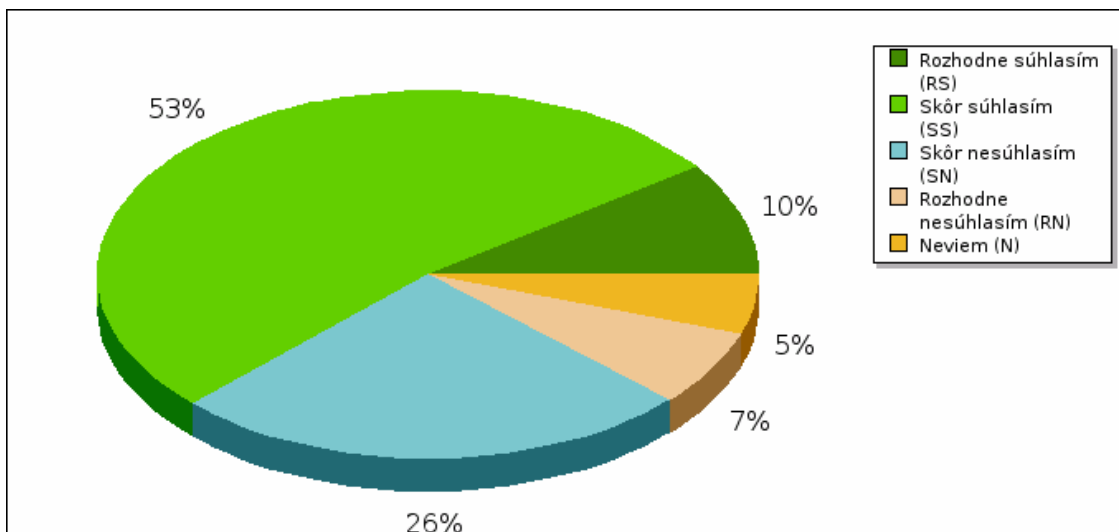
Reforma mi uľahčila administratívnu prácu.

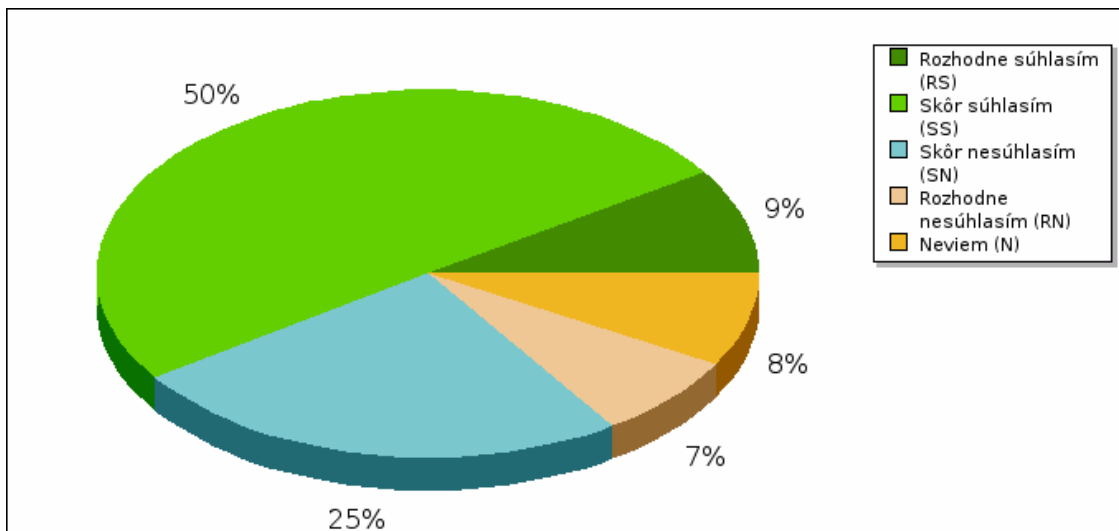
Reforma priniesla pre žiakov menej biff'ovania.

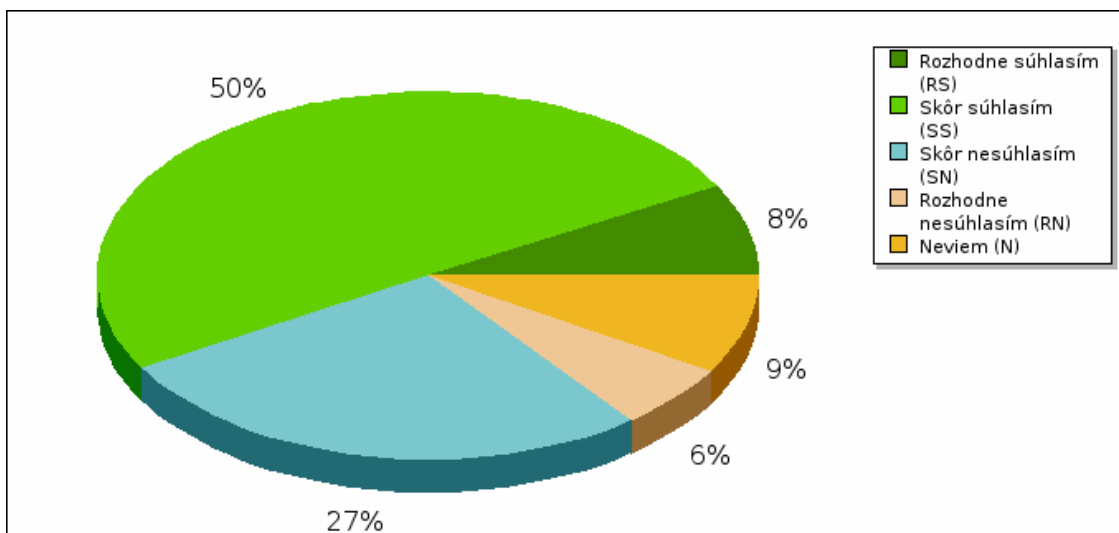
Reforma umožnila zaujímavejšie vyučovacie hodiny pre žiakov.

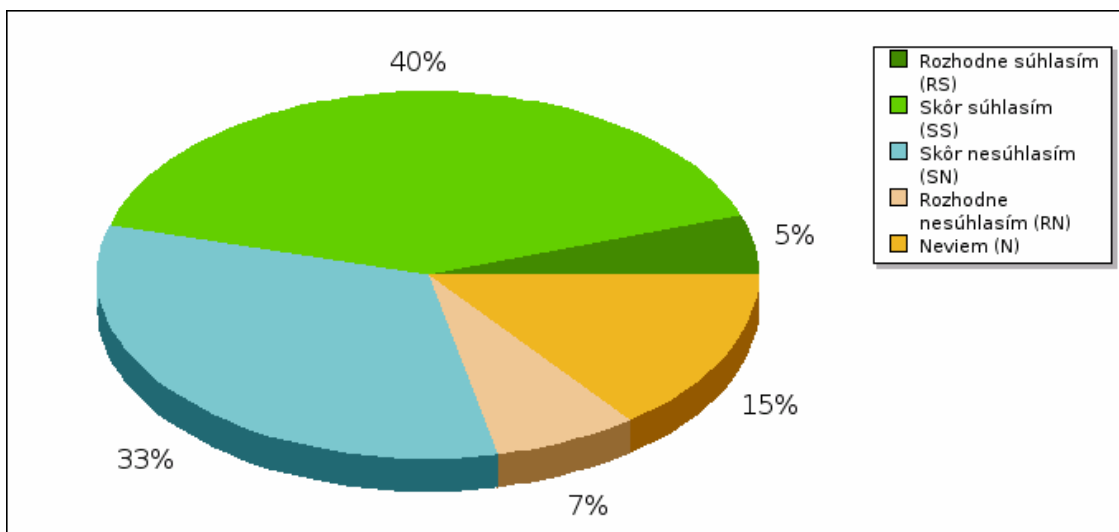
Reforma vytvorila podmienky na lepšie rozvíjanie komunikačných schopností žiakov.

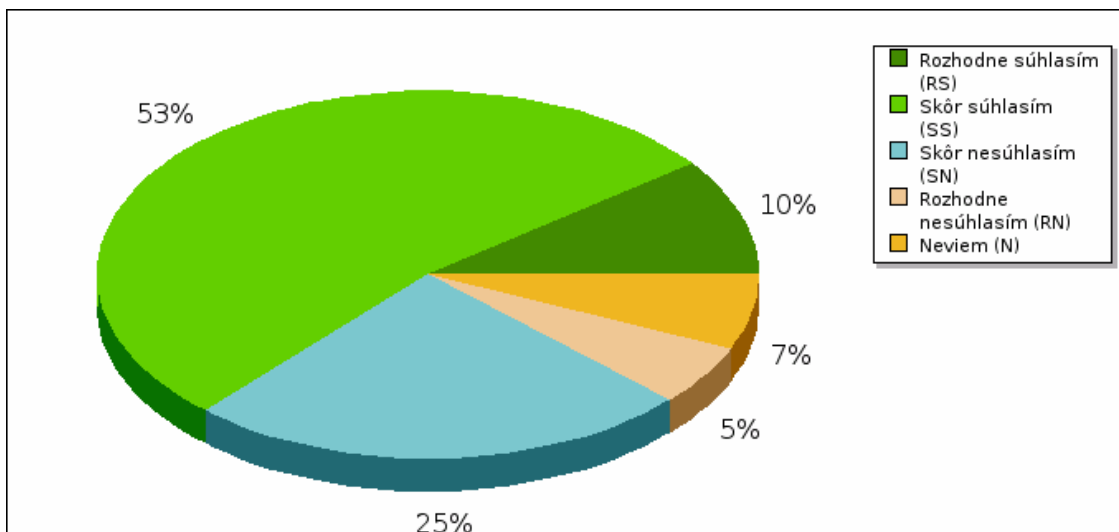
Reforma vytvorila podmienky na to, aby žiaci lepšie rozvíjali svoje schopnosti spolupracovať.

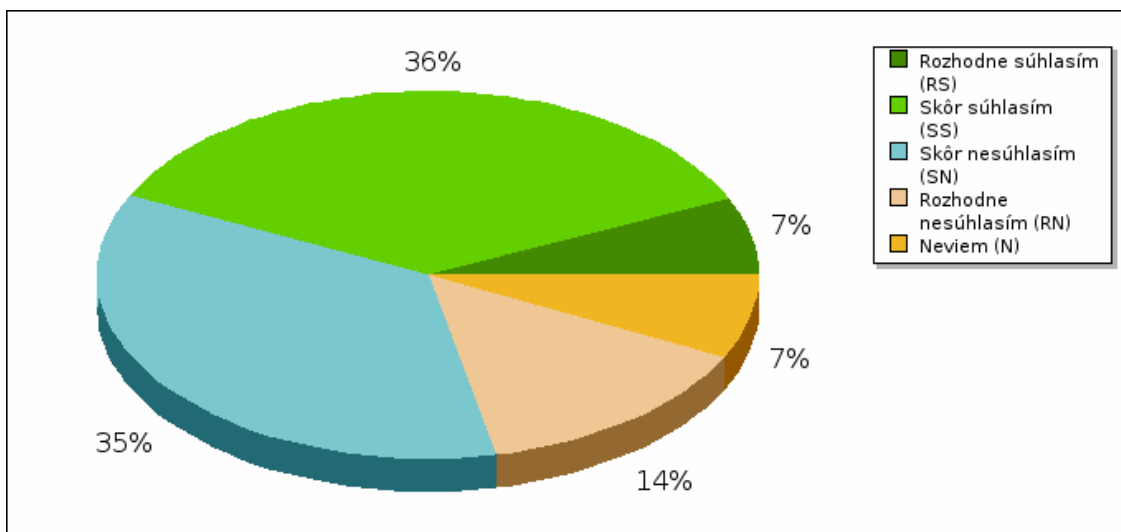
Reforma vytvorila podmienky na lepšie rozvíjanie kritického myslenia žiakov.

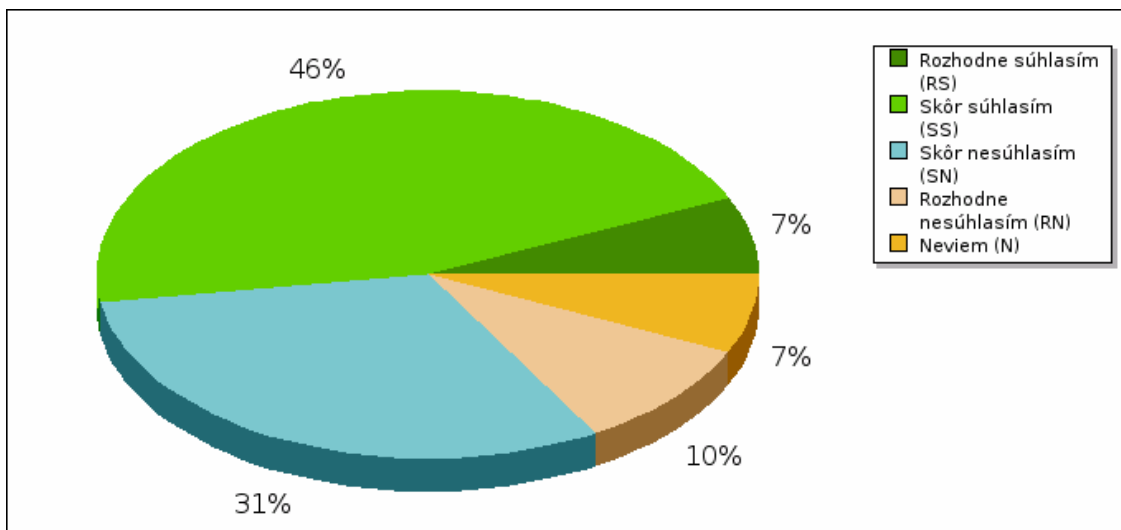
Reforma vytvorila podmienky na lepšie rozvíjanie tvorivosti žiakov.

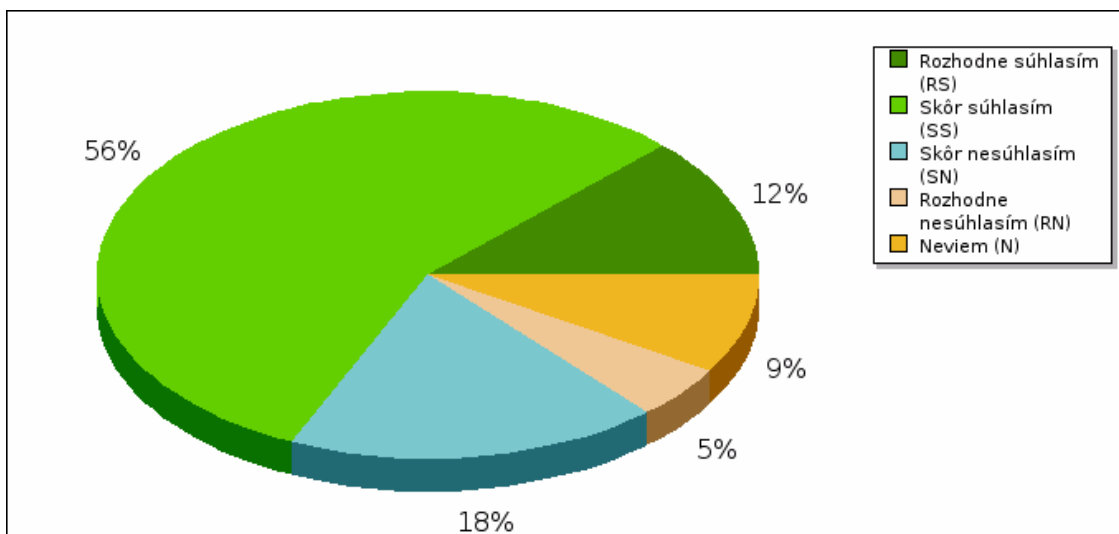
Reforma priniesla redukciju zbytočných informácií.

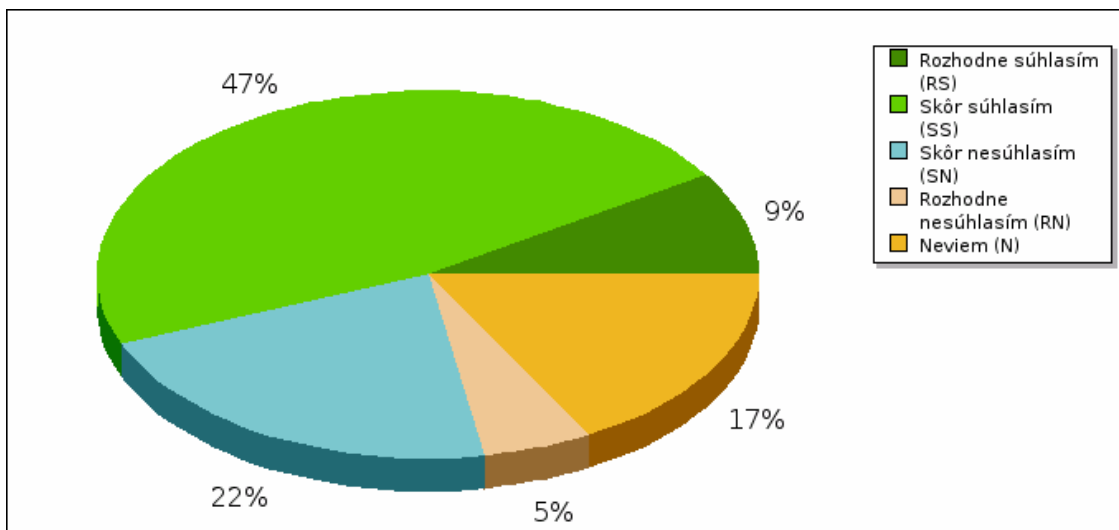
Reforma priniesla učivo, ktoré lepšie vyhovuje požiadavkám reálneho života.

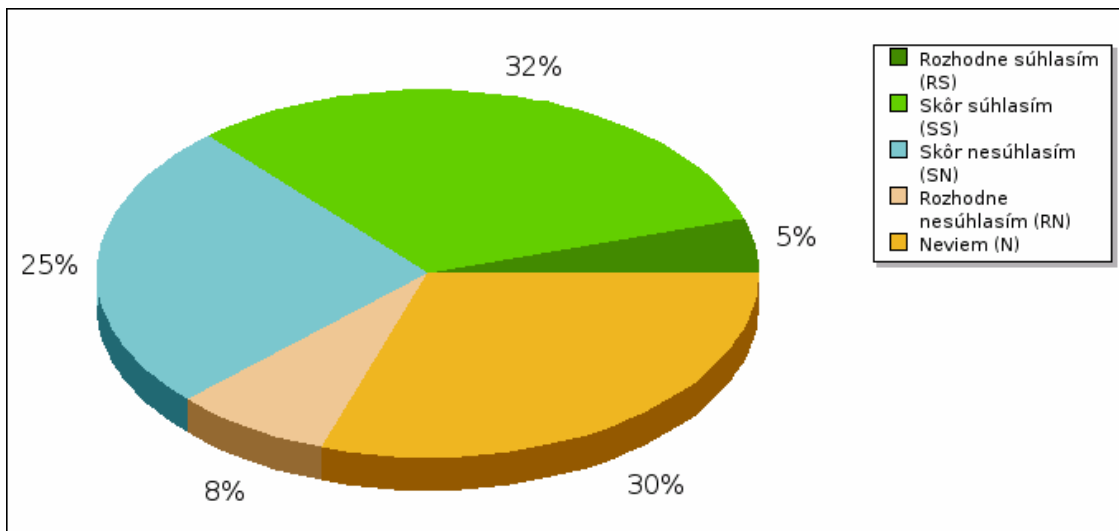
Reforma priniesla školám väčšie možnosti profilovať sa podľa svojich možností.

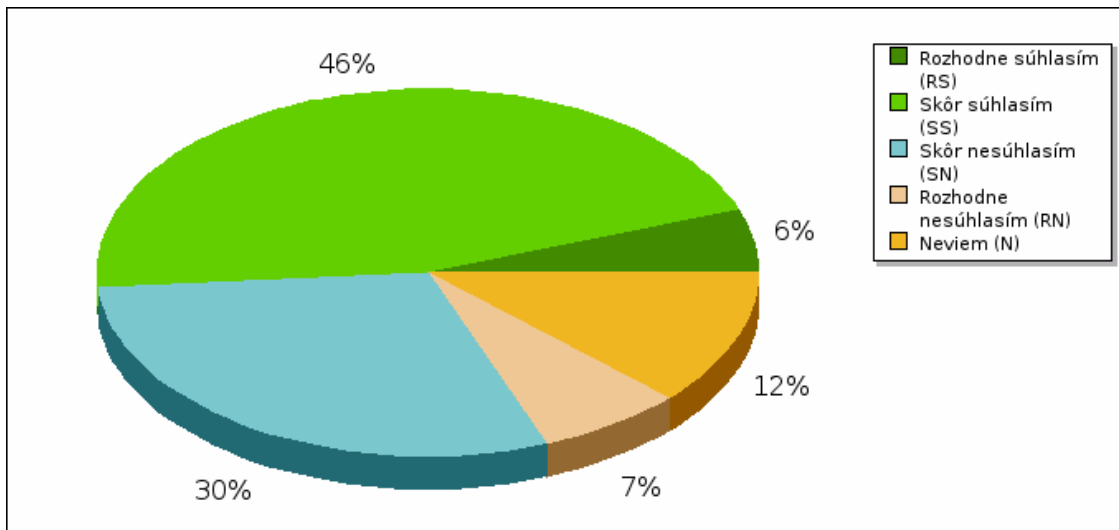
Reforma priniesla školám väčšie možnosti profilovať sa podľa potrieb regiónu.

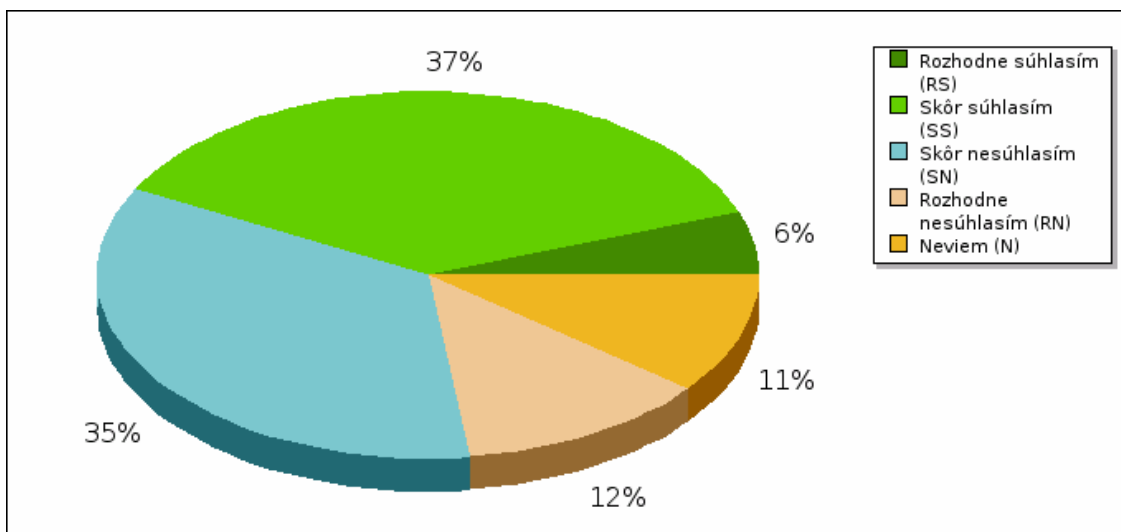
Reforma priniesla školám väčšie možnosti profilovať sa podľa potrieb zamestnávateľov.

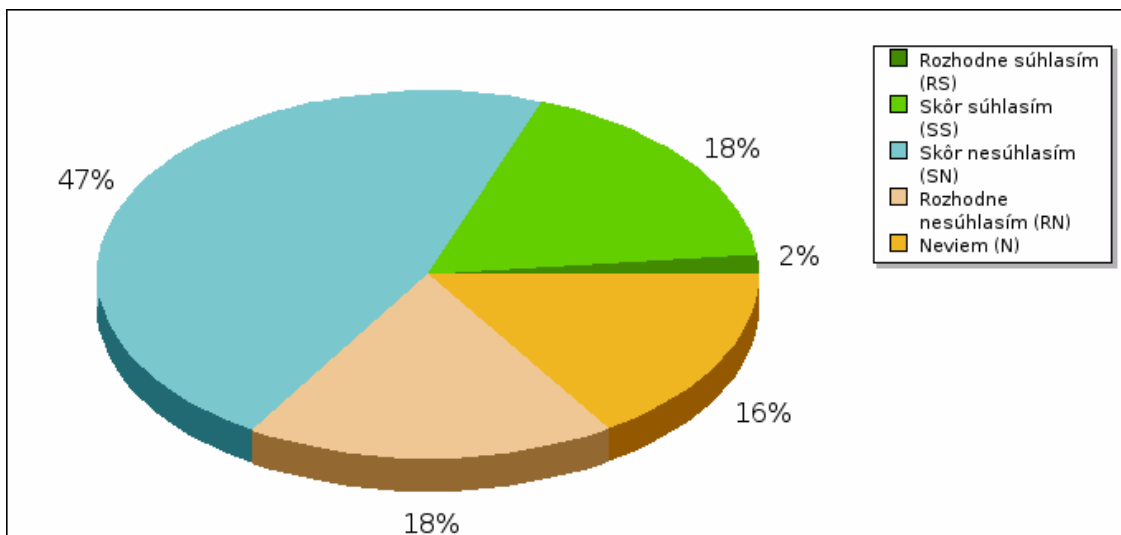
Reforma priniesla školám väčšie možnosti profilovať sa podľa záujmov žiakov.

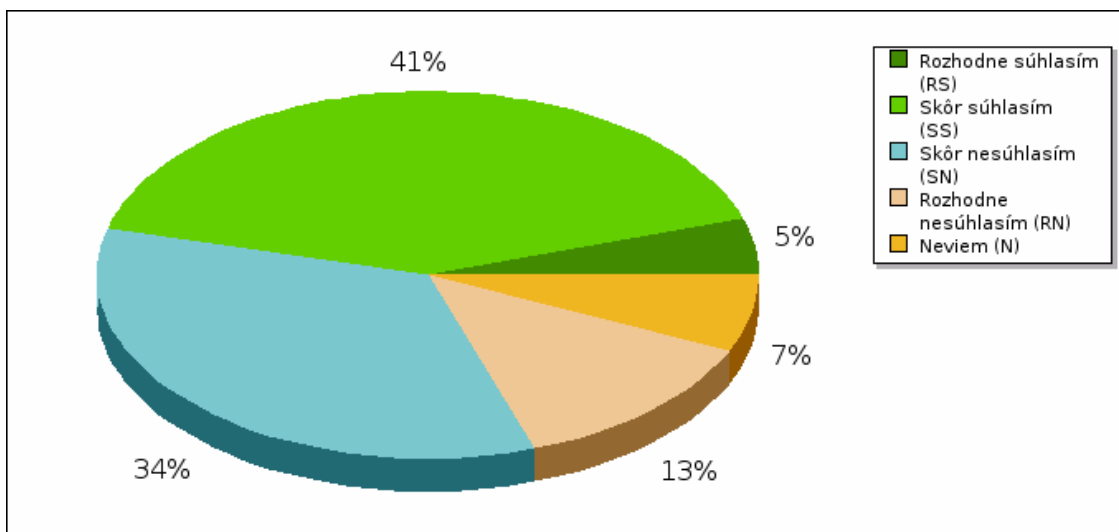
Reforma priniesla tvorivejšiu atmosféru v učiteľských kolektívoch.

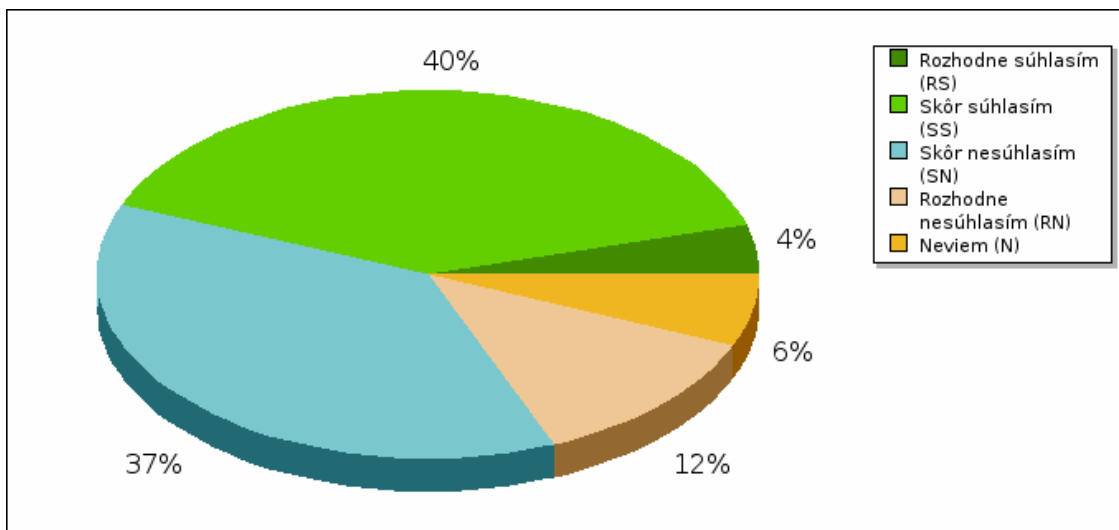
Reforma vytvorila podmienky na lepšiu spoluprácu s rodičmi.

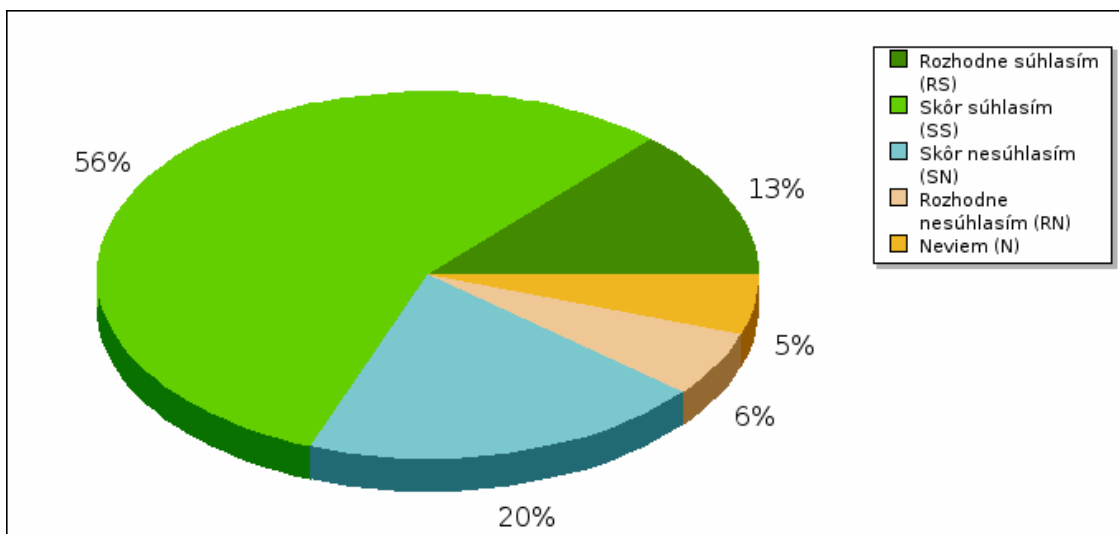
Reforma vytvorila podmienky na rozmanité spôsoby hodnotenia.

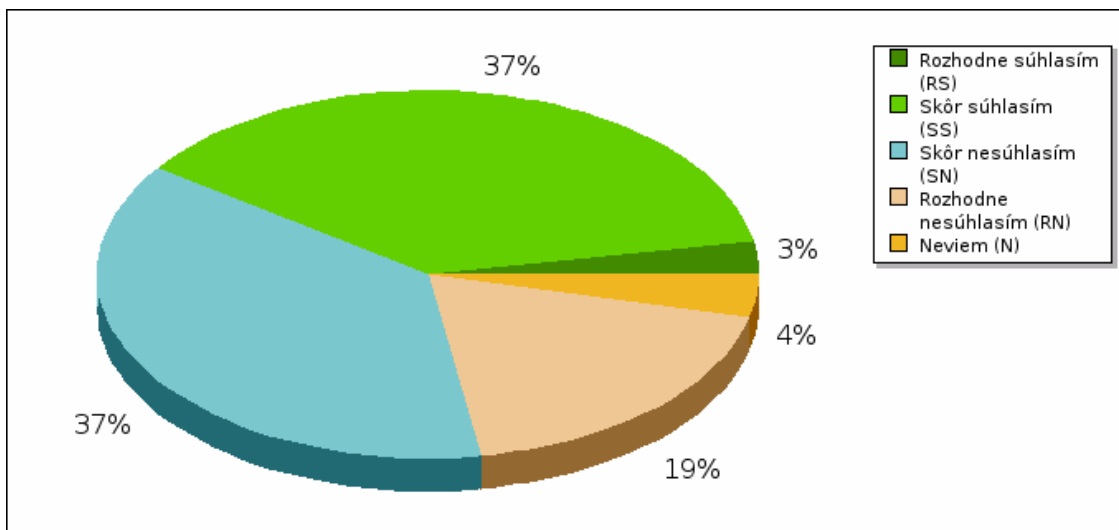
Reforma vytvorila lepšie podmienky na individuálny prístup k žiakom.

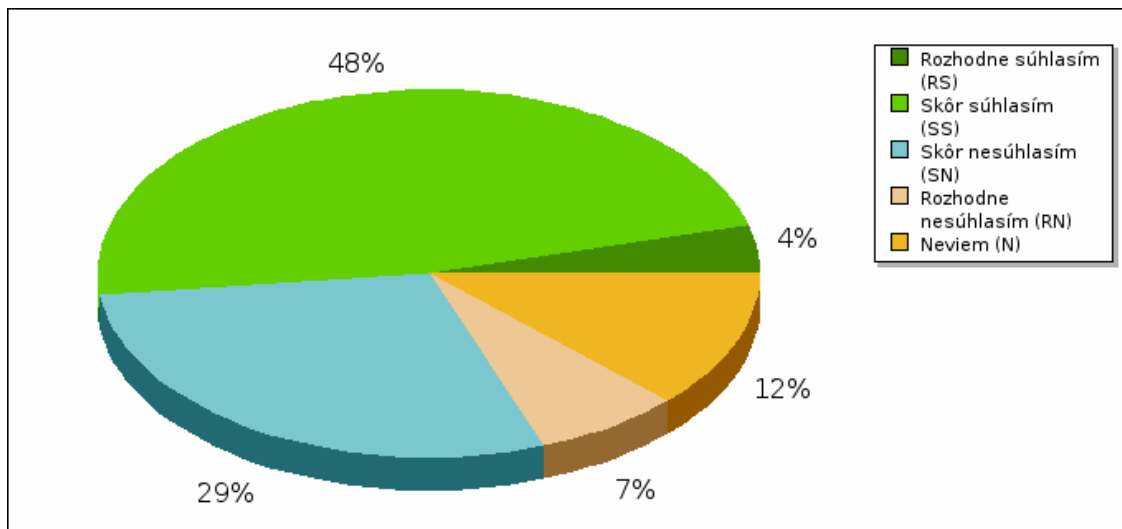
Reforma podporila prepájanie učiva medzi rôznymi predmetmi.

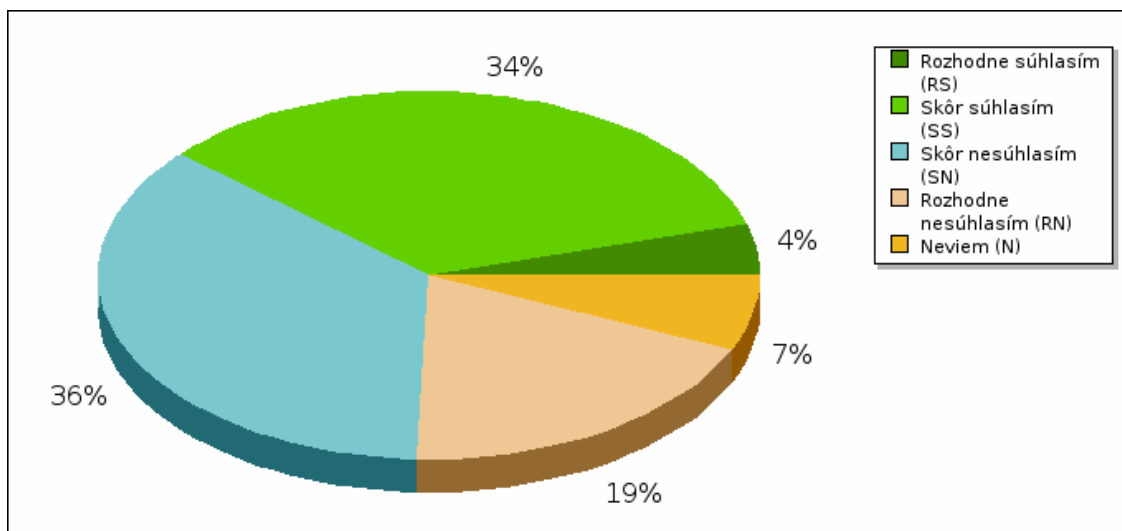
Štátny vzdelávací program je zrozumiteľný.

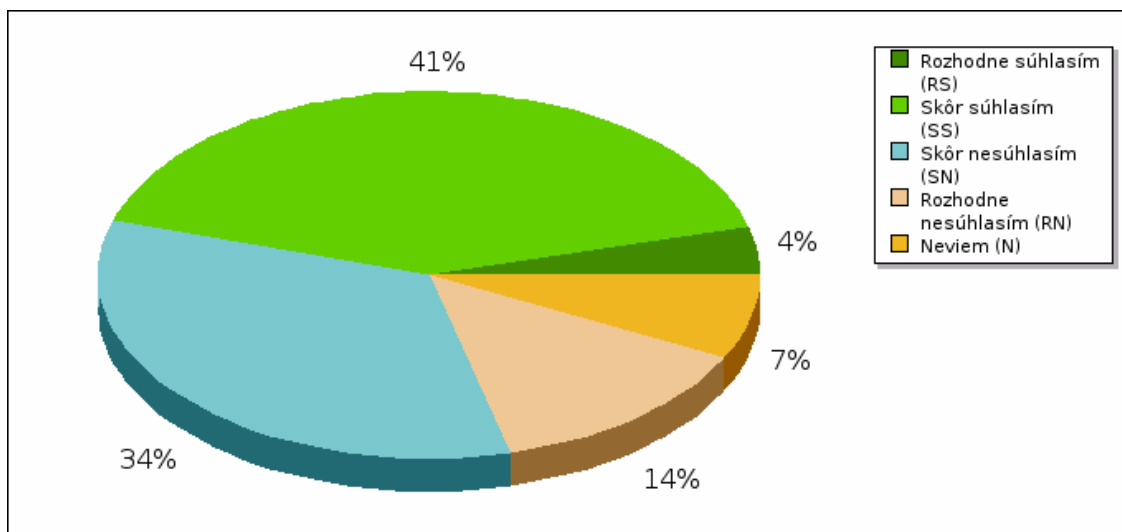
Štátny vzdelávací program v dostatočnej miere zohľadňuje rozvíjanie kľúčových kompetencií.

Štátny vzdelávací program skvalitnil obsah môjho predmetu.

Štátny vzdelávací program skvalitnil ciele môjho predmetu.

Zavedenie a realizácia výučby podľa Školského vzdelávacieho programu je pre našu školu zmena k lepšiemu.

